

KUNINKAANSALIA KOSKEVAT ASIAKIRJATIEDOT

1576: 6486:25 Kuningas Juhana III:n kirje Arvid Henrikssonille
 13.12. 1576. Kirjeestä ilmenee, että kiviä ja kalkkia on koottu linnaan rakennusmateriaaliksi. Kuningas oli kirjoittanut Henrik van Myndenille ja ~~pyytänyt-
 Viipurista-rakennusmestaria-Olavimlinnaan-rakennusmes-
 tarille~~ Viipuriin ja pyytänyt näitä tulemaan Savonlinnaan neuvomaan kuinka rakennukset tulisi suorittaa ja rakennusmestaria valitsemaan yhden joka valvoisi töitä

1577:6497:26 Päivätöitä ~~36~~ kyynärrää pitkän salin muuraamiseen linnan eteläpuolelle (= sunder på slottet) ja kammariin salin sisäpuolelle 1455 1/2. (ilm. tarkoittaa Kuninkaansalia ja ja sen eteläpäässä olevaa komeroa E 304).

~~Inventaario~~ 1670. W.B. 1666:148 : Kuninkaansali:

3 ikkunankarmia, joissa 12 kappaletta ikkunoita (I. W.B. 1663:155 sanotaan, että 4 kappaletta uusia ikkunoita tehtiin a' 3 taalera 16 öreä kappale ja parannettu toisia vanhoja 66 ruudulla).

Jos ikkunankarmiin ovat samanlaisia ikkuna-aukkojen kanssa niin näyttää jokainen ~~aukko~~^{aukko} olleen jaettu 4 ikkunaan, jokainen ikkuna suurempaan määrään ruutuja.

(W.B. 1666:133 "Haka Kuninkaansalin oveen") (1669:79v.

"80 tiiltä kammariin kuninkaansalin takana", pag. 80" toinen kammari kuninkaansalintakana". pag 82v. "Komendantin-salin eteinen". (1677:92 Kuninkaansali katetaan)

1670:67. 2 kammaria kuninkaansalin takana valkaistaan kalkilla (hvitlimmas). 3 tynnyrillä.

1 uusi ovi oviraudoin

1 rappeutunut korsteeni
katto ja lattia valmiit.

- Kirkkoon uudet ikkunat v.1666
- Kirkon lehterille rakennettiin uudet portaat v.1701
- v. 1723 6 suurta ikkunaa uutta ikkunaa linnan kirkkoon a'3 taaleria kappale sekä 8 pienempää a'1 taalari kappale sekä korjattu 7 ikkunaa kirkossa med 18 rutor bly och tenn.

Suomen insinööripiirin piirikanslian asiakirjat:,1837-1853: ei merk.

- 1870-luvulla paikattiin kattoholvin rapistunutta rappausta. Salissa oli tuolloin vielä kirkon sisustus *U.S. Maconin*
- v. 1911 Jac Ahrenberg restauroi salin renessanssihenkiseksi " Ritari-saliksi"
- v. 1919-1926 rSune Maconin restauroinnin jälkeen Kuninkaansali jäi rappiotilaan. V. 1925 poistettiin salin lattia ja seinäpaneelit, koska Linnantuvan välikaton uusiminen ei voinut muuten tapahtua. Salin lattia ja paneelit oli kasattu keskelle salia romuläjäksi

- v. 1927 tuli Kuninkaansalin restaurointi kysymys esille:
Olaviylinnan hoitokomitea ja Suomen matkailijayhdistys kiirehtivät salin restaurointia, koska sali oli jäänyt v. 1925 sellaiseen kuntoon, "ettei sinne matkailijaa voi ohjata: lattia, penkit ja seinäpaneelit "on jätetty keskelle lattiaa romuläjäksi." Sementtilattia on paikotellen rikki ja kattorappauksessa on korjattavia kohtia. Nämä instanssit ehdottivat, että "entiset seinäpaneelit ja penkit pantaisiin paikoilleen ja sementtilattia joko korjattaisiin tai laadittaisiin puulattia sementtilattian päälle.

Arkkitehti Sune Maconi esitti restaurointikysymyksessä kaksi vaihtoehtoa "ruotsalaisen ja suomalaisen menettelyn".

Muin.tiet.toimik. pyysi tohtori Juhani Rinteeltä lausuntoa Maconin ehdotuksista.

Juhani Rinteen lausunto

voidaan niiden sijasta varustaa ikkunasillalla.

...

4)"Ritarisali on sisustettava vahvistetun ohjelman mukaan. Koska työt nyt oli jätetty puolivalmiiksi oli kaupungin johtokomitea kääntynyt M. Toimikunnan puoleen toivomuksella, että sali tänä kesänä saataisiin sellaiseen kuntoon, että matkustavat vieraat voisivat salissa käydä. Minun tultuani paikalle oli v. 1911 valmistettu paneeli jo paikoilleen pantu, mutta penkit olivat vielä kiinnitettävät paneeliin. Betonista tehty lattia on paikattava parista kohtaa ja toistaiseksi jätettävä näkyviin. Tulevaisuudessa on puupermanto pantava betonin päälle siten, että skolningit pannaan noin 60 cm etäisyydelle salin poikkisuuntaan ja kiinnitetään seiniin. Näiden päälle lyödään permantolaudat, samankokoiset kuin entiset laudat, jotka näkyvät kiltasalin katossa. Näin nousee uusi permanto noin 15 cm korkeammalle kuin vanha permanto. Tätä nousua estävät ainoastaan penkit, jotka kuitenkin voidaan madalttaa 5 cm tahi 40 cm korkeiksi. Jos vielä nostetaan sekä paneeli että penkit noin 10 cm niin saadaan tilaa lattialla. Minusta olisi renessanss^{mallinen} sininen paneeli säilytettävä paikallaan. Etelässä löydetty oviaukko joutuisi näkyviin ja varustetaan ovella. Tästä syystä on paneeli sillä kohdalla poistettava. Minkäänlaisia vanhoja koristemaalauksia ei löydy seinissä eikä holveissa. Ainoastaan tummanharmaa paneeli, joka on ollut 30 cm korkeampi kuin nykyinen puupaneeli ja rajoitettu tummalla viivalla. Holvit ovat olleet vaaleat. Ainoastaan pohjoisessa osassa näkyy pari rappauskerrosten alla tummanharmaa holviväri. Mahdollisesti on tämä osa muodostanut eri värillä maalatun huoneen. Salissa siis ei ole mitään, joka estäisi sen uudestaan maalaamista kalkkivärillä ja pitäisi silloin paneelista asti seinät, ikkunien kotelot ja holvit maalata ilman koristeita lämpöisellä, vaalealla kalkkilaastivärillä. Koska ikkunat kerran ovat varustetut vaakunoilla koristetuilla lyijylaseilla, ovat ne paikoilleen jätettävät huolimatta koris-

Arkkitehti A. W. Bannan tarkastusmerkintä O. A. J. 12-10-1937
tusten arvosta. Jos uudenaikaiset espanjoletit pistävät silmään

voidaan niiden sijasta varustaa ikkunat hailla. Karmit, pokat ja ovet maalataan tummanruskeiksi. ...

4) Ritarsali on sisustettava vahvistetun ohjelman mukaan. Koska työt nyt oli jätetty puoliväliseksi oli kaupungin johtokomitea käännytty M. Toimikunnan puoleen toivomuksella, että sali tässä kesässä saataisiin sellaiseen kuntoon, että matkustajat vierast voisivat salissa käydä. Minun tulitani paikalle oli v. 1911 valmistettu paneeli jo paikallisen pantu, mutta pankit olivat vielä kiinnitettävät paneeliin. Betonista tehty lattia on paikattava parista koltas ja totataiseksi jätettävä näkyviin. Tulvaisuudessa on puuperustatu paritav betonin päälle aitan, että skoinnit pannaan noin 60 cm etäisyydelle salin poikkisuunnan ja kiinnitetään seinään. Näiden päälle lyöään perustolaudat, samoin kokoaet kuin entiset laudat, jotka näkyvät kiltsealin katossa. Näin nousee uusi perustus noin 15 cm korkeammalle kuin vanha perustus. Tätä nousua estävät ainostaan pankit, jotka kuitenkin voidaan madaltaa 5 cm tahi 40 cm korkeiksi. Jos vielä nostetaan sekä paneeli että pankit noin 10 cm niin saadaan tilaa lattialle. Minusta olisi kunnossaan ^{malinon} aineksissa ^{malinon} aineksissa sijainn paneeli säilytettävä paikallään. Sitänsä löydetty oviainkko joutuu näkyviin ja varustetaan ovilla. Tätä syytä on paneeli sillä kordalla potatettava. Minkäänlaisia vanhoja koristelmia ei ole löydy seinissä eikä holvieas. Ainostaan tummanharmaa paneeli joka on ollut 30 cm korkeampi kuin nykyinen puupaneeli ja rajottettu tummalla viivalla. Holvit ovat olleet valkeat. Ainostaan pohjoisessa osassa näkyy pari rypänuskerron alla tummanharmas holviväri. Mahdollisesti on tämä osa muodostanut eri väriä maalatuun huoneen. Saliin sitä ei ole mitään, joka estäisi sen uudestaan maalaamista kalliiväriä ja pitäisi silloin paneelista asti seinät, ikkunat kotelot ja holvit maalaista ilman korjattaita lämpöisillä, valkeilla kalliiväriä värillä. Koska ikkunat kerran ovat varustetut veskunoilla korjattavilla lyijylasilla, ovat ne paikalliseen jätettävät huolimatta korja-

Juhani Rinteen lausunto:

Rinne arvosteli jyrkästi Maconin esittämää "ruotsalaista ja suomalaista menettelyä" ja epäilee olisiko Ruotsissa tätä nykyä yhtään taidearkeologia tai konservattoria, joka haluaisi mennä meidän Olavinlinnaamme tekemään laserattuja seinäpenkillä varustettuja paneeleja laseratun lattian jatkoksi ja sen jälkeen samalle huoneelle tavoittelemaan kirkkovaalaistusta messinkikruunujen avulla. Nykyinen ruotsalainen menettely johon minulla oli harvinainen tilaisuus tutustua...pyrkii luomaan uusia historialliselta todellisuuspohjalta tavoittelematta keinotekoisia aikakaustuntua tyyliä detaljeilla, joihin nykyajan tekijän on mahdoton loihtia elävää todellisuutta.

Rinne esittää, että holvi rapataan ja maalataan kalkkivärillä. Lattia olisi uusittava sen entisellä lankkuaineistolla. Maconin ehdottama parketteeraus ei saisi tulla kysymykseen muulla ehdolla kuin että dokumentaalaisesti voidaan osoittaa, että lattia siinä mittasuhteita myöten on ollut juuri sellainen kuin ehdotus osoittaa... Rinne ehdottaa neutraalia väriä ja ehdottaa harkittavaksi eikö voitaisi kokonaan poistaa Maconin betonieristys.

Arkkitehti A.W. Rancken lausunto Kuninkaansalin restauroinnista:

Ehdottaa; että betonilattian päälle pantaisiin "skolninkipuut" n. 60 cm etäisyydelle salin poikkisuuntaan ja kiinnitetään seiniin. Näiden päälle permantolaudat. Näin tulisi uusi permanto 15 cm entistä korkeammalle. 1911 valmistettu seinäpaneeli penkkeineen olisi jätettävä paikoilleen. Ainoastaan eteläseinässä oleva aukko, joka olisi säilytettävä ja varustettava yksinkertaisella ovella muuttaisi paneelin, joka olisi oven kohdalta poistettava.

Ikkunoiden kotelot ja holvit olisi maalattava lämpöisellä vaalealla kalkkilaastivärillä ilman rajoja tahi koristeita. Ikkunat vaakunoineen olisi säilytettävä. Ikkunien karmit ja pokat maalataan tummanruskeiksi niin myös ovet. Yksinkertaiset sähkölamput kattoon. Uunia ei muurata.

Lähde: Kiseleff 1872:

B 102: ... "Alemmassa huoneessa korjataan kaakeliuunia "något" sortunut ylemmästä poistetaan."

... "Alemman huoneen oven eteen tehdään askelma kehämuurin ulkosivulle, johon tämä ovi antaa

... "Alas... rappu ... huoneeseen kunnostetaan askelmiltaan, jotka ovat melkein kaikki rikki. Sisäikkunat yksi kussakin huoneessa sekä yksi alaskäynti rappuhuoneessa kunnostetaan nischeiltään rikkonaiset tiilet vaihdetaan ja nishit rapataan uudelleen. Toiseen niistä sitä paitsi uudet pokat ja lasit. Molempiin huoneisiin uudet lattiat (24 kyyn²). Huoneet puhdistetaan grusista ja fyllingistä. En remna i taket uti har belägne hwalfta gången undersökes samt igenmuras omsorgsfullt enligt närmare anvisning."

E 301: "Rapningen i kyrkans tak som delvis är nedfallen är förvittrad undersökes noga borthackas å de losa ställena samt förnyas sedermera å berorde ställena utgörande circa 250 alnar². (taket befintliga spricka undersökas äfven samt igenmuras omsorgsfullt. Uti kyrkan alla fönsterbogar insättes nya fönster... En fönsterluft förses med ny båge samt tvenne andra med ny karmar och bågar. Alla fönsterlufter öljamålas ut och ... till karmar och bågar.

***?-#a

Kyrkaförstuga: ...? rappningen undersökas borthackas å lösa ställen samt rappas ånya å dessa samt å förut bara ställen utgörande circa 72 alnar². Framför dörröppningen å förborgen iståndsättes golvet med nya tegel på kant (18 kyyn²). Fyra steg uti den stentrappa som leder uppåvinden å utbyggnaden iståndsätts.

1577:6497:26 Dagsv. att uppmura en saal 36 aln long "sunder" på slottet och en kammare innanför salen 1455 1/2 - att uppbyggja 2 skanser, 2 spanmålshus och 8 stugor i f^{ne} skantser 11025
 Att täcka för^{ne} sal, kammare, skanser och stugor 789 - 33 Upphug-
 git till skansar och stugor vid slottet 4263 stockar, att täcka
ett stall, en kammare samt skanser och 8 stugor 753 bräder 17231
flikar näfver, till att mura en sal, en kammare m.m. 26980 tegel,
62 läster kalk, att fylla skansar med användes kalk 64 läster 3 fj
 samt 264 famnar sten. 23v. för Kundskap emillan Finland och Ryss-
 land emillan Nygård, Kexholm och Nyslott 51/2 decker fårskinn.

1576~~0~~ Bref till Arvid Henriksson af konung Johan III den 13 dec.
 1570~~0~~. förordnar med anledning af en anbefall "utmönstring" af fol-
 ket på Nyslott, att hvarkeh Klånsmed eller Borskarare elle svin-
 konor behöfdes, utan två bagerskor och 1 fateburskvinna, "sjelf
 annen" och 2 mälterskor. De öfriga skulle förlofvas". De förlama-
 de personerna, som tjenti i Gustafs tid och begärt att få bröd till
 dödedagar, skulle ej mera hållas på slottet, utan förses med ngt
 hma 1. torpe, hvaraf de kunna ha sitt uppehälle. Hvad de aflägsna
 ladugårdarna, som alla voro med bönder besatte, beträffar bifalles
 till begäran att de skulle framdeles stå under häradsfogdernas
 öfverseende och att de hade att noga rätta sig efter den "afvels-
 gårdsordning" vi dit låtit skicka. "De vildskyttar, som ther wed
 slottet hafve theris lön "skola afhysas, emedan de ej mera nytta
 göra, såsom slutits af de ringa insända skinnvarorne. I anl. att
 fogden underrättat att sten och kalk samladt till byggninsmaterial,
kan fogden ej begynna ab. utan byggmäst. hvarföre kungen skrifit
till Henrik van Mynden att jemte byggmäst. på Wiborg bege sig i
Nyslott, att ange huru bygning skall företas och byggmäst. utse en
som drifver på arb. (Undersåtarna i Hfors äro skyld. kungen salt

hvilket kan uppbäras till Nyslott, der brist)

1583 Juhana III antoi määräksi, että kaikkiin linnoihin rakennettaisiin joitakin kerroksia, mässä kuningas seurueineen voisi oleskella. (Arvid Henrikssonin päällikkökaudella)

1584 oli linnaan hankittu niin paljon rakennustarvikkeita kuin yhden kesän aikana oli mahdollista. Muuraustöihin ei voitu ryhtyä, koska rakennusmestaria (liivinmaalasta) ei ollut kuulunut linnaan.

1585 Juhana III ilmoitti toimittaneensa Viipurin, Olavinlinnan ja Käkisalmen käyttöön rakennusmestarin. Kyseessä todennäköisesti Pietari Hertig, "vanha mestari Pietari".

1586 lyötiin 49866 tiiltä, joista muuraustöihin käytettiin 4530 tiiltä (VA 6568 f.176)